

-- Kulturní situace v Praze před první světovou válkou a mezi světovými válkami --

Rainer Maria Rilke

- přítel Maxe Broda
- jeden z nejuznávanějších básníků německy píšících
- zájem o francouzské umělecké kruhy
- cestoval, nakonec se usadil ve Švýcarsku

KRÁL BOHOUŠ – k procesu s Omladinou

OBĚTINA LÁRŮM

DVĚ PRAŽSKÉ POVÍDKY – v těch dvou dílech se vyjadřuje o Čechách kladně

SONETY ORFEOVI - oslava prosté existence (přírody, člověka)

Gustav Meyrink - GOLEM

Děj tohoto románu je umístěn do bizarního prostředí pražského židovského ghetta. Příběh má nezřetelnou hranici mezi snem a skutečností a má několik významových rovin. Vypravěč je na základě náhodné záměny klobouku ve snu přenesen o několik desítek let zpátky a během jedné noci prožívá část života rytce kamení Pernatha. Ten žil v druhé polovině 19. století a prodělal těžkou duševní nemoc, při které ztratil paměť. Pernath se s pomocí mudrce Hillela prodírá spleť záhad a prožívá dobrodružství v pražském židovském městě. Poté, co je zatčen a propuštěn na svobodu, se usadí v domě, kde prý podle legendy zmizel Golem. Když vypukne požár, nachází v domě tajemnou místnost a v ní mudrce a jeho dceru Mirijam. Vypravěč opouští Pernathovo tělo na samém prahu dosaženého poznání, které mu opět uniká. Pak se probudí v hotelu v současné Praze. Objeví klobouk s Pernathovým jménem a když ho jde vrátit, spatří Pernatha, svého dvojníka, po boku s Mirijam.

- autor ponechává na čtenářovi, aby si stanovil hranici mezi snem a skutečností
- z celého románu vyzařuje jakási atmosféra tajemna, která je podtrhávána iracionálními jevy
- vydání Golema mu přinesla velký literární úspěch a v celém světě posílil představu o Praze jako o městě tajemném a mystickém

Franz Werfel

- narodil se v Praze v rodině židovského továrníka
- otec chtěl, aby pokračoval v jeho práci, ale on se jí všemožně vyhýbal; až, když se stal známým spisovatelem, se s tím otec smířil

ČTYŘICET DNŮ – román

Zachycuje jednu z nejdrastičtějších událostí v době první světové války, a to pokus turecké armády vyhladit v rámci zajištění týlu arménský národ. Hlavní postavou je doslova prototyp „mojžíšovské“ postavy Armén Gabriel, žijící dlouhá léta šťastně v Paříži. Aby ukázal svému synovi rodná místa, vrací se sem a stane se vůdcem arménských sedláků proti mnohonásobné přesile. A zde rovněž, když plní svou svatou povinnost, nachází smrt.

PÍSEŇ O BERNARDETĚ - hlavní hrdinka objeví očištný pramen, zjeví se jí panna Marie

HVĚZDA NENAROZENÝCH – sci-fi předpovídající degeneraci lidstva, jež ztratilo oporu v morálce, lásce...

KOZLÍ ZPĚV – drama: tragédie

Franz Kafka

- židovský původ; psal německy, česky, částečně francouzsky
- studoval práva na Univerzitě v Praze
- poté pracoval v pojišťovně -> tuto práci nenáviděl
- publikoval od r. 1908 jen pár krátkých povídek
- sex považoval za nečistou věc, což se odráželo i v jeho dílech
- byl i zasnouben, ale nakonec z toho sešlo
- 1917 – tuberkulóza; poslední léta strávil cestováním po sanatoriích; pohřben v Praze
- **Milena Jesenská**: často si s ní psal; překládala jeho díla do češtiny
- lidem se vyhýbal; přátele pouze Max Brod a Franz Werfel
- jeho pocity se objevují v tématech románů
- hrdinové jsou izolováni, vychází to z jeho způsobu života
- smrt pro něj znamenala klid, neměl rád hluk
- silně ovlivnil existencialismus = lhostejnost, izolace; většina děl končí špatně
- základem jeho díla jsou modelové situace; odmítal psychologii v díle;
- chtěl, aby dílo bylo stále aktuální
- fragmentárnost – dílo z určitých střípků
- chybí popis postav, jen mlhavě naznačeno, jak vypadají
- nikde ani žádnou postavu nepojmenovává (jen K.)
- řeší vztah k ženám a společnosti, jako takové
- **moc je pro něj zákon**
- => člověk je v životě cizincem

Povídky vydané za jeho života

ROZJÍMÁNÍ, ORTEL, TOPIČ

PROMĚNA

Jednoho rána se obchodník Řehoř Samsa probouzí proměněn v odporný hmyz. Celá povídka je vlastně dokumentem proměňujícího se vztahu mezi Řehořem a jeho rodinou – počátkem je šok, poté následují depresivní stavy a výsledkem je narůstající brutalita. Řehoř sám vycítí vážnost situace a dobrovolně končí svůj život. Umírá, aniž by cokoli podnikl proti, aniž by vzdoroval...

Romány

AMERIKA

ZÁMEK

Zeměměřič k. přijíždí k blíže neurčenému zámku s představou, že zde bude žít a pracovat. Získá ubytování ve vesnici v podzámčí. Ze zámku obdrží příslib, že bude přijat do služeb a dokonce jsou mu přiděleni dva služebníci; najde si i milenkou (vesnickou dívku Frídu). Takřka vzápětí ale všechno ztrácí. Neznámá moc zůstane anonymní, nedovolí K., aby se k ní přiblížil a drtí ho. „Hrdina“ se přitom usilovně snaží se jí přizpůsobit, projevuje značný egoismus (např. obětuje svému zájmu Frídu, která netouží po ničem jiném, než aby ji odvedl pryč).

PROCES

- nelze vyloučit, jestli je nebo není vinen; jedná se ale o absurdní obvinění; hrdina je s tím smířen, nebojuje; podřízení se nadřazené moci

V den svých třicátých narozen se Josef K., prokurista velké banky, probudí a ke svému překvapení zjistí, že dva neznámí muži vnikli do jeho bytu, aby jej zatkli, protože je obžalován pro neznámé provinění před záhadným soudem. Začíná proces. Josef K. je zatím ponechán na svobodě a jen občas je předvoláván

k podivnému vyšetřování, jež se koná na zaprášené půdě odlehlého činžáku. Josef K. zpočátku považuje žalobu (již sám nezná) za nesmyslnou, cítí se nevinný a snaží se zlehčovat svůj případ. Teprve později se snaží různými prostředky soudní řízení ovlivnit – přitom se zdá, že soud má jen tolik moci, kolik mu ji sám obžalovaný přizná. Proces, který začal tak málo vážně, zabírá stále více času a energie Josefa K., rozrušuje jeho život a obžalovaný se víc a víc poddává neviditelnému soudu, až nakonec bez odporu přijímá jeho ortel. Rok po svém zahájení končí proces popravou obžalovaného, který umírá v opuštěném lomu za městem „jako pes“.

Korespondence

DOPISY MILENĚ

Max Brod

- pocházel z bohatších poměrů
- do školy chodil v Panské
- studoval práva; velký humanista
- 1939 odchází do Izraele, kde pracoval jako dramaturg v divadle
- napsal o F. Kafkovi biografii a vydával jeho romány
- velký propagátor české hudby, hlavně v Izraeli

TYCHO BRAHE CESTA K BOHU – napsal během 1. Sv. války; vztahuje se k Praze

POHÁDKOVÁ ŘÍŠE LÁSKY – poslední román, co u nás vyšel

PRAŽSKÝ KRUH – vzpomínková kniha

REBELANTSKÁ SRDCE – částečně se odehrává i v Praze

Příběh mladého redaktora německého původu, ale nesouhlasí s počínáním Německa -> dostává se do konfliktu s tehdejší mocí

PRODANÁ NEVĚSTA – román o Karlu Sabinovi a jeho konfidentství, ale i o jeho genialitě, obhajoval ho

Egon Erwin Kisch

- narodil se v Praze; rodina částečně židovská
- v domě U dvou zlatých medvědů bydlel (dnes tam má pamětní desku)
- do školy chodil v Panské, poté žurnalistika v Berlíně
- po návratu pracoval v redakci časopis Bohemie, kde psal na styl bulvárních zpráv
- během války byl v Mexiku – zde psal reportážní povídky

PASÁK HOLEK – jeho jediný román; začíná výbuchem lodi na Vltavě

PRAŽSKÝ PITAVAL – sbírka kriminálních příběhů; psáno německy; svázáno s Prahou

PRAŽSKÁ DOBRODRUŽSTVÍ – novela

ZUŘIVÝ REPORTÉR – vyjadřoval se k událostem, co tu zažil

